

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:1506

av **Sofia Arkelsten (M)**

Vårdmödraskap i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt utreda en lagstiftning som tillåter och reglerar altruistiskt vårdmödraskap i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Politikens uppgift är att värna människors universella rättigheter. Lagstiftningen måste utgå från hur omvärlden verkligen ser ut.

Redan idag föds barn av en vårdmoder, med den uttalade viljan att barnets föräldrar och vårdnadshavare blir någon annan än den som burit och fött barnet. Den juridiska situationen för de barnen är oklar. Barnen finns och det är inte värdigt en rättsstat att lämna situationen oreglerad.

Frågan utreddes i SOU 2016:11, men utredningen gav inte svar på de frågor som ställdes och utredningen valde också att inte föreslå lösningar på de utmaningar som finns.

Det är inte förbjudet med altruistisk vårdgraviditet i Sverige, men det är heller inte lagreglerat. Sverige bör ha en lagstiftning som reglerar altruistiska vårdgraviditeter och som tar tillvara barnets rättigheter, vårdmoderns rättigheter och vårdnadshavarnas rättigheter.

Statens medicinsk-etiska råd, Smer, lämnade ett remissvar till utredningen där de skriver att de inte delar utredningens argumentation kring att altruistiskt surrogatmoderskap inte bör tillåtas i Sverige och anser, i motsats till utredningen, att altruistiskt surrogatmoderskap kan vara en etiskt godtagbar metod som bör bli tillåten i Sverige.

Enligt Föreningen för surrogatmödraskap, som har till syfte att få relevant lagstiftning på plats, är Kanada, Israel, Australien, Nya Zeeland, Belgien och Nederländerna exempel på jämförbara länder som tillåter vårdmödraskap. Lagstiftningen är olika men har syftet gemensamt: att skapa transparenta och förutsägbara former för altruistiskt surrogatmödraskap, framför kommersiellt.

Vad gäller reglering av värdgraviditeter i Sverige skriver RFSU i sitt remissvar bland annat:

RFSU anser att det är nödvändigt att det finns regleringar för hur det ska gå till för att minimera riskerna för ett utnyttjande i ett ojämlikt förhållande. Tvärtemot utredningens bedömning ser RFSU ett behov av att surrogatmoderskap får en reglering i Sverige för att stärka alla parter som ingår i arrangemanget. Att acceptera personers fria val och att via avtal säkra rättigheter för den gravida, tilltänkta föräldrar och klargöra barnens rättigheter är mycket viktigt. Regelverket behöver exempelvis tillförsäkra den gravida personens rätt till abort, rätt att ångra sig och behålla barnet inom en rimlig tid efter förlossningen, tilltänkta föräldrarnas skyldighet att fullfölja sitt åtagande oavsett barnets hälsotillstånd samt många andra situationer.

Den lämplighetsprövning som görs i samband med all assisterad befruktning där samhället träder in, bör även gälla vid värdgraviditet, så länge som det görs vid andra former av assisterad befruktning. Därmed minimeras största delen av riskerna som utredaren lyfter fram. Samtliga inblandade personer kommer att genomgå en prövning där bedömning görs av bred expertis om det är möjligt att genomföra en värdgraviditet. RFSU tar starkt avstånd från oseriösa kliniker utomlands och den exploatering av kvinnor som sker inom dessa.

RFSU anser att de argument som utredningen för fram mot reglering av surrogatmoderskap i Sverige är svaga.

Det är uppenbart att utredningen brast i sitt uppdrag och lämnade barn i en komplicerad juridisk situation. I Sveriges riksdag finns brett stöd för såväl mänskliga rättigheter som barnperspektivet. En lagstiftning som stärker parterna, tydliggör sjukvårdens roll i arrangemanget och klargör den juridiska situationen bör kunna tas fram skyndsamt.

Sofia Arkelsten (M)